

UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU
UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP

Specijalna edukacija
i rehabilitacija DANAS

Zbornik radova

10th INTERNATIONAL
SCIENTIFIC CONFERENCE

Special Education
and Rehabilitation TODAY

Proceedings

Beograd, 25–26. oktobar 2019. godine
Belgrade, October, 25–26th, 2019

UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA
SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU
UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
Beograd, 25–26. oktobar 2019. godine

ZBORNİK RADOVA

10th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
Belgrade, October, 25–26th, 2019

PROCEEDINGS

Beograd, 2019.
Belgrade, 2019

10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
BEOGRAD, 25–26. OKTOBAR 2019. GODINE
ZBORNİK RADOVA

10th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
BELGRADE, OCTOBER, 25–26th, 2019
PROCEEDINGS

IZDAVAČ / PUBLISHER

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju
University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation

ZA IZDAVAČA / FOR PUBLISHER

Prof. dr Snežana Nikolić, dekan

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK / EDITOR-IN-CHIEF

Prof. dr Mile Vuković

UREDNICI / EDITORS

Prof. dr Vesna Žunić Pavlović

Prof. dr Aleksandra Grbović

Prof. dr Vesna Radovanović

RECENZENTI / REVIEWERS

Prof. dr Ranko Kovačević, prof. dr Vesna Bratovčić

Univerzitet u Tuzli – Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Tuzla, BiH

Prof. dr Viviana Langher

Università Sapienza di Roma – Facoltà di Medicina e Psicologia, Roma, Italia

Prof. dr Branislava Popović Čitić, doc. dr Slobodan Banković, doc. dr Ljubica Isaković

*Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju,
Beograd, Srbija*

LEKTURA I KOREKTURA / PROOFREADING AND CORRECTION

Maja Ivančević Otanjac, predavač

DIZAJN I PRIPREMA / DESIGN AND PROCESSING

Mr Boris Petrović

Biljana Krasić

Zbornik radova biće publikovan u elektronskom obliku CD

Proceedings will be published in electronic format CD

Tiraž / Circulation: 200

ISBN 978-86-6203-129-7

Objavlјivanje Zbornika radova podržalo je Ministarstvo prosvete, nauke i
tehnološkog razvoja Republike Srbije.

ZASTUPLJENOST INOVATIVNIH MODELA NASTAVE U OBRAZOVANJU GLUVIH I NAGLUVIH UČENIKA*

Jasmina Kovačević**, Vesna Radovanović, Dragana Maćešić Petrović

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju,
Beograd, Srbija

Cilj rada bio je da se ispita zastupljenost inovativnih modela nastave u obrazovanju gluvih i nagluvih učenika, kao i stav nastavnika o uticaju inovativnih modela nastave na unapređenje kvaliteta obrazovnog rada. Uzorak istraživanja činilo je 140 ispitanika koji rade u školama za gluvu i nagluvu decu sa teritorije Republike Srbije. Strukturu uzorka u odnosu na pol činilo je 79,3% ispitanika ženskog i 20,7% ispitanika muškog pola, u odnosu na vrstu i stepen obrazovanja 77,9% diplomiranih defektologa i 22,1% ispitanika sa visokim obrazovanjem nedefektologa, a u odnosu na dužinu radnog staža najzastupljeniji su bili ispitanici sa dužinom od 11 do 20 godina radnog staža (35,7%). Za potrebe istraživanja korišćen je posebno dizajniran upitnik koji je pored pitanja vezanih za opšte podatke o ispitanicima, sadržao 26 pitanja koja su se odnosila na zastupljenost inovativnih modela u obrazovnom radu, kao i stav nastavnika prema uvođenju inovacija. Dobijeni rezultati su pokazali da je u nastavnom radu najzastupljenija primena individualizovane nastave (82,1%), zatim integrativna nastava (55%), nastava uz pomoć kompjutera (43,6%), tandemska i interaktivna nastava (35,7%), dok je najmanje zastupljena programirana nastava (12,8%). Rezultati istraživanja pokazuju da 69,3% ispitanika ima pozitivne stavove o uticaju inovativnih modela na unapređenje nastave. Uvođenje inovacija prema mišljenju 52,9% ispitanika zahteva dopunsko obrazovanje, 69,3% ispitanika se izjasnilo da poznaje didaktičke karakteristike inovativnih modela, dok je 19,3% ispitanika navelo da postoji otpor prema inovacijama, jer nastavnici nedovoljno poznaju njihovu suštinu. Na osnovu rezultata može se zaključiti da postoji zainteresovanost nastavnika i pozitivan stav prema primeni inovacija u nastavi što predstavlja jedan od značajnih faktora pomeranja granica sa tradicionalnog koncepta ka nastavi usmerenoj prema potrebama savremenog društva.

Ključne reči: gluvi i nagluvi učenici, inovativni modeli, nastava, stavovi nastavnika, škole za gluve i nagluve učenike

* Rad je nastao kao rezultat istraživanja na projektu „Kreiranje protokola za procenu edukativnih potencijala dece sa smetnjama u razvoju kao kriterijuma za izradu individualnih obrazovnih programa“ (br. 179025), koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

** kovacjasmina@gmail.com

Uvod

Tradicionalnu nastavu, kako praksa, ali i mnogobrojna istraživanja pokazuju, prati niz slabosti. Stoga se već nekoliko decenija unazad govori i piše o potrebi prevazilaženja nedostataka i uvođenja novih modela rada kojima bi se zadovoljile potrebe savremenog društva (Kovačević, 2007; Maćešić-Petrović, 2006; Radovanović, Radić-Šestić i Kovačević, 2018). Najčešće isticane slabosti prevashodno su usmerene na verbalistički karakter nastave, dominaciju monološke metode i frontalnog oblika rada, docentnu poziciju nastavnika, opterećenost programa zastarelim informacijama, pasivnu, memorijsko-reproduktivnu ulogu učenika čiji je zadatak da pamte i na zahtev nastavnika reprodukuju zapamćene činjenice. Savremen koncept obrazovanja usmeren je na nastavu koja insistira na samoaktivnosti i autonomiji učenika, instruktivnoj ulozi nastavnika, refleksiji rezultata, sistemnosti, heurističnosti zadatka, učenju učenja, samoevaluaciji, kao i celovitom razvoju učenika (Vilotijević, 2016). Inoviranje nastave je proces uvođenja novih modela, metoda, postupaka, alata, nastavnih sadržaja, procedura merenja i praćenja nastave u vaspitno-obrazovni proces i rad nastavnika (Rogers, 1995). U nastavi u kojoj su svi elementi usklađeni sa ciljevima rada i individualnim sposobnostima i potrebama učenika, interakcija između nastavnika i učenika gubi hijerarhijski karakter koji je karakterističan za tradicionalnu organizaciju nastave i dobija dijaloški karakter. Upravo takav odnos unutar nastave dovodi do kvalitetnog i efikasnog usvajanja znanja i sticanja neophodnih veština. Savremene didaktičke koncepcije se zalažu da se u nastavnom radu posveti pažnja ne samo savlađivanju reprezentativnih znanja iz raznih oblasti već, u istoj meri, ako ne i više, razvijanju intelektualnih potencijala, savlađivanju logičkih operacija, rešavanju problema, samostalnom učenju, razvijanju komunikacijskih sposobnosti, socijalizaciji, interakciji, saradničkom učenju, demokratskim odnosima, uvažavanju stavova drugih (Ivić, Pešić i Antić, 2001; Ješić, 2010). Nastavni modeli poput individualizovane nastave, projektne, problemske, egzemplarne, razvijajuće nastave, kooperativnog učenja, upravo predstavljaju prelaz od tradicionalno-reproduktivne ka nastavi usmerenoj ka potrebama savremenog društva.

Cilj istraživanja

Cilj rada bio je da se ispita zastupljenost inovativnih modela nastave u obrazovanju gluvih i nagluvih učenika, stav nastavnika o uticaju inovativnih modela nastave na unapređenje obrazovnog rada, kao i kompetencije i mogućnost profesionalnog razvoja nastavnika.

Materijal i metod

Uzorak

Uzorak istraživanja činilo je 140 ispitanika koji rade u školama za gluvu i nagluvu decu sa teritorije Republike Srbije. Strukturu uzorka činilo je 111 ispitanika

ženskog pola (79,3%) i 29 (20,7%) ispitanika muškog pola, u odnosu na obrazovni profil, svi ispitanici su sa visokim obrazovanjem u okviru kojih je 109 diplomiranih defektologa (77,8%) i 31 ispitanik drugog obrazovnog profila – nedefektolog (22,1%). U odnosu na dužinu radnog staža najzastupljeniji su bili ispitanici sa dužinom radnog staža od 11 do 20 godina (35,7%), dok su najmanje bili zastupljeni ispitanici sa dužinom radnog staža od 31 do 40 godina (15,7%).

Instrumenti i tehnike istraživanja

Za potrebe istraživanja korišćen je posebno dizajniran upitnik koje je sadržao 36 pitanja klasifikovanih u četiri oblasti: opšti podaci o ispitaniku, zastupljenost inovativnih modela u nastavnom radu, stav nastavnika o uticaju inovativnih modela na kvalitet nastave i kompetencije i profesionalni razvoj nastavnika.

Istraživanje nije ugrozilo prava ispitanika, a podaci dobijeni od samih ispitanika zaštićeni su i dostupni samo istraživaču. Ispitanici su bili informisani o istraživanju i svrsi istraživanja, kao i tajnosti podataka.

Obrada podataka

Za obradu prikupljenih podataka korišćene su mere deskriptivne statistike: frekvencije, procenti i skalna vrednost.

Rezultati istraživanja

Tabela 1. *Zastupljenost inovativnih modela nastave u obrazovnom radu (N = 140)*

Modeli nastave	Uvek		Često		Ponekad		Nikad		Rangiranje na skali od 1 do 4
	f	%	f	%	f	%	f	%	
Individualizovana nastava	64	45,7	51	36,4	11	7,9	14	10,0	3,18
Integrativna nastava	25	17,9	52	37,1	30	21,4	33	23,6	2,49
Kompjuter u nastavi	27	19,3	34	24,3	44	31,4	35	25,0	2,38
Tandemska nastava	8	5,7	42	30,0	61	43,6	29	20,7	2,21
Problemska nastava	15	10,7	39	27,9	47	33,6	39	27,9	2,21
Interaktivna nastava	18	12,9	39	27,9	36	25,7	47	33,6	2,20
Timska nastava	15	10,7	19	13,6	39	27,9	67	47,9	1,87
Egzemplarna nastava	12	8,6	20	14,3	39	27,9	69	49,3	1,82
Projektna nastava	4	2,9	15	10,7	57	40,7	64	45,7	1,71
Razvijajuća nastava	11	7,9	11	7,9	43	30,7	75	53,6	1,70
Smisaono-verbalna nastava	7	5,0	10	7,1	56	40,0	67	47,9	1,69
Programirana nastava	3	2,1	15	10,7	31	22,1	91	65,0	1,50

Rezultati istraživanja prikazani u Tabeli 1 pokazuju da je u nastavnom radu najzastupljenija primena *Individualizovane nastave* (u nastavi je uvek primenjuje 45,7% i često 36,4% ispitanika), dok je najmanje zastupljena *Programirana nastava* (uvek je primenjuje 2,1 % i često 10,7% ispitanika).

Tabela 2. *Inovativni modeli nastave i kvalitet nastavnog rada i učenja (N = 140)*

Inovativni modeli nastave doprinose	Da		Delimično		Ne	
	f	%	f	%	f	%
Samostalnosti u učenju, istraživanju i otkrivanju problema	97	69,3	30	21,4	13	9,3
Većoj motivaciji za učenje i postizanje dobrih obrazovnih rezultata	97	69,3	25	17,9	18	12,9
Samostalnosti u odabiru i korišćenju raznovrsnih izvora znanja	91	65,0	28	20,0	21	15,0
Kreativnosti u radu i nastavnika i učenika	74	52,9	47	33,6	19	13,6
Kvalitetnijoj saradnji u grupnom radu i boljoj međusobnoj komunikaciji	65	46,4	48	34,3	27	19,3

Prema mišljenju 69,3% ispitanika, inovativni modeli doprinose većoj samostalnosti učenika u učenju, u istraživanju nepoznatih situacija i otkrivanju problema, ali i većoj motivaciji, kako za samo učenje, tako i za postizanje boljeg školskog uspeha. U pogledu socijalizacije, 46,4% ispitanika smatra da se primenom inovativnih modela postiže kvalitetnija saradnja i komunikacija na relaciji učenik-učenik i učenik-nastavnik (Tabela 2).

Tabela 3. *Kompetencije i profesionalni razvoj (N = 140)*

Kompetencije i profesionalni razvoj	Da		Delimično		Ne	
	f	%	f	%	f	%
Poznavanje didaktičko-metodičkih karakteristika inovativnih modela nastave	97	69,3	25	17,9	18	12,9
Tokom studija za nastavničko zvanje trebalo bi 1/2 vremena posvetiti užestručnom programu, a drugu polovinu pedagoško-psihološkom obrazovanju.	91	65,0	28	20,0	21	15,0
Za uvođenje inovacija u nastavu neophodno je dopunsko obrazovanje nastavnika.	74	52,9	47	33,6	19	13,6
Nastavnici pokazuju otpor prema inovacijama jer ne poznaju njihovu suštinu.	27	19,3	48	34,3	65	46,4

U pogledu kompetencija nastavnika i daljeg usavršavanja, rezultati pokazuju da nastavnici poznaju didaktičko-metodičke karakteristike inovativnih modela nastave (69,3%), ali 52,9% nastavnika smatra da je neophodno dodatno obrazovanje u cilju kvalitetne implementacije u nastavnom radu (Tabela 3).

Diskusija rezultata

Rezultati istraživanja pokazuju da je u nastavnom radu najzastupljenija primena Individualizovane nastave što pokazuje skalna vrednost (3,18), slede *Integrativna nastava* (2,49) i primena kompjutera u nastavi, (2,38), *Tandemska* i *Problemska nastava* dele četvrto mesto (imaju istu skalnu vrednost 2,21), a sledeća po rangu zastupljenosti je *Interaktivna nastava* (2,20). U odnosu na neophodnost specifičnih uslova, kao i posedovanje adekvatnog znanja o didaktičkim karakteristikama *Egzemplarne*, *Projektne* i *Razvijajuće* nastave, rezultati su pokazali relativno dobar rang (*Egzemplarna nastava* 1,87, *Projektna nastava* 1,71 i *Razvijajuća nastava* 1,70). Najniži rang, a samim tim i najmanja zastupljenost prisutna je pri primeni

Programirane nastave (1,50), *Timske nastave* (1,62) i *Smisaono-verbalne nastave* (1,69). Dobijeni rezultati o nedovoljnoj zastupljenosti modela nastave (skalna vrednost manja od 2) potvrđuju i rezultati drugih istraživanja (Kovačević, 2006; Maričić i Cvejtčanin, 2018; Radiojević, 2011).

Više od 50 % ispitanika smatra da primena inovativnih modela, kada to nastavne situacije dozvoljavaju, doprinosi unapređenju nastavnog procesa i podizanju kvaliteta nastavnog rada. Prema mišljenju 69,3% ispitanika inovativni modeli doprinose većoj samostalnosti učenika u učenju, u istraživanju nepoznatih situacija, kao i u otkrivanju problema, ali i većoj motivaciji, kako za samo učenje, tako i za postizanje boljeg školskog uspeha, 65% ispitanika smatra da učenici razvijaju samostalnost u odabiru i korišćenju raznovrsnih izvora znanja, dok 52,9% ispitanika smatra da inovativni modeli podstiču kreativnost u radu, kako učenika, tako i nastavnika. U pogledu socijalizacije, kako se većina koncepcija inovativnih modela temelji na grupnom radu i kooperativnim metodama, 46,4% ispitanika smatra da se njihovom primenom podiže kvalitet saradnje i međusobne komunikacije na relaciji učenik-učenik i učenik-nastavnik. Uticaj inovativnih modela na kvalitet nastave potvrđuju i druga istraživanja (Karić, Radovanović i Radić-Šestić, 2009; Kovačević i Milosavljević, 2008; Kovačević i Petrović-Lazić, 2007; Maričić i Cvejtčanin, 2018; Radovanović i Karić, 2011; Renzulli, 1986; Renzulli & Reis, 1985; Roksandić i Kovačević, 2012). U pogledu poznavanja didaktičko-metodičkih karakteristika inovativnih modela, 69,3% nastavnika smatra da poseduje osnovne informacije, ali da bi implementacija bila efikasnija, mišljenja su da inicijalno obrazovanje treba obogatiti predmetima i sadržajima koji bi im pružili temeljnija znanja, a tokom profesionalnog razvoja omogućiti kontinuirano sticanje dodatnih kompetencija na organizovan i sistematičan način u za to relevantnim institucijama.

Zaključak

Organizacija nastave po modelu razredno-časovnog sistema još uvek predstavlja najdominantiju koncepciju. Međutim, u vremenu stalnih promena i brzog narastanja novih i zastarevanja starih znanja, potreba za inovacijama u obrazovanju postaje sve akutnija. To je uslovalo sve češće reformske i didaktičke napore da se bez nužnog napuštanja razredno-časovnog sistema poboljša organizacija nastave. Za ostvarivanje tog zadatka, škola mora samu sebe da menja, mora da uvodi inovacije u sadržaje, oblike i metode rada u organizaciju i vođenje obrazovno-vaspitanog procesa. Step implementacije inovativnih modela u nastavnom radu uslovljen je mnogobrojnim faktorima, među kojima značajno mesto pripada zainteresovanosti nastavnika i pozitivan stav prema primeni inovacija u nastavi, jer bez inovativnih nastavnika nema i ne može biti ni inovativne škole (Potkonjak, 2013).

Literatura

- Ivić, I., Pešić, A. i Antić, S. (2001). *Aktivno učenje*. Beograd: Institut za psihologiju.
- Ješić, D. (2010). Sticanje kompetencija za nove uloge nastavnika u savremenoj školi i školi budućnosti. *Časopis za društvene i prirodne nauke*, 1, 195-199.

- Karić, J., Radovanović, V. i Radić-Šestić, M. (2009). Nastava uz pomoć kompjutera za decu oštećenog sluha. *Nastava i vaspitanje*, 1, 229-236.
- Kovačević, J. (2006). Timska nastava u edukaciji dece oštećenog sluha. *Beogradska defektološka škola*, 2, 17-23.
- Kovačević, J. (2007). Vaspitno-obrazovni efekti kooperativnog učenja u nastavi dece oštećenog sluha. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, 3-4, 129-147.
- Kovačević, J., & Petrović-Lazić, M. (2007). Učinki inovativnih modelov učnega dela pri izobraževanju učenecv z motnjami sluha. *Defektologica Slovenica-Specijalna in rehabilitacijska pedagogika*, 15(3), 5-39.
- Kovačević, J. (2008). Aspekti projektne nastave. *Beogradska defektološka škola*, 2, 177-186.
- Kovačević, J. i Milosavljević, A. (2008). Individualizovana nastava u individualno planiranim programima u školama za gluve i nagluve učenike. *Beogradska defektološka škola*, 2, 37-46.
- Maričić, M. i Cvejticanin, S. (2018). Stavovi učitelja o primeni heurističke nastave u početnom obrazovanju u prirodnim naukama. *Inovacije u nastavi*, 31(3), 96-107.
- Maćešić-Petrović, D. (2006). *Nastava i saznajne specifičnosti dece s lakom mentalnom retardacijom*. Beograd: FASPER i CID.
- Potkonjak, N. (2013). Škola može biti inovativna samo ako ima inovativne nastavnike. U, *Obrazovne inovacije u informacionom društvu* (str. 75-83). Beograd: SAO.
- Radivojević, D. (2011). *Oblici individualizacije nastave prirode i društva*. Preuzeto sa <http://www.pfb.unssa.rs.ba/Casopis/Broj%208/DraganaRadivojevic.pdf>
- Radovanović, V. i Karić, J. (2011). Stavovi nastavnika prema primeni informacionih i komunikacionih tehnologija u školama za gluve i nagluve. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, 1-2, 37-48.
- Radovanović, V., Radić-Šestić, M. i Kovačević, J. (2018). *Specifičnost komunikacije u nastavi kod učenika sa senzornim smetnjama*. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, ICF.
- Renzulli, J. S. (1986). The three-ring conception of giftedness: a developmental model for creative productivity. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness* (pp. 53-92). New York: Cambridge University Press.
- Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (1985). *The schoolwide enrichment model: a comprehensive plan for educational excellence*. Mansfield Center: Creative Learning Press.
- Rogers, E. M. (1995). *Diffusion of innovations*. New York: Free Press.
- Roksandić, I. i Kovačević, J. (2012). Odnos surdologa prema kooperativnom učenju. *Beogradska defektološka škola*, 18(3), 417-428.
- Vilotijević, M. i Vilotijević, N. (2016). *Modeli razvijajuće nastave*. Univerzitet u Beogradu-Učiteljski fakultet: SVEN, Niš.

THE FREQUENCY OF INNOVATIVE MODELS IN EDUCATION OF DEAF AND HARD OF HEARING PUPILS*

Jasmina Kovačević, Vesna Radovanović, Dragana Maćešić Petrović

University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation,
Belgrade, Serbia

The aim of this research was to determine the innovative models of education in the population of deaf and hard of hearing pupils, as well as attitudes of teachers toward this research problem. The sample was formed of 140 educators working at schools for deaf and hard of hearing in the Republic of Serbia. Gender distribution of the sample was 79.3% of female and 20.7% of male respondents. Distribution of the type of education of respondents was: 77.9% respondents with a degree in special education studies and 22.1% respondents with another type of a university degree. With regard to years of service, most respondents were distributed in the category of 11-20 years of professional experience in the field of special education. We implemented the specially designed questionnaire with regard to two categories of questions: 1) frequency of innovative models in educational work, and 2) the attitudes of educators toward the implementation of the innovative models of working in schools. Most frequent models were individualization in education (82.1%), the integrative education (55%), computer education (43.6%), tandem and interactive education (35.7%). The least frequently used model was programmed teaching (12.8%). Attitudes of special educators toward the innovative models of teaching deaf and hard of hearing pupils, point out that 69.3% educators had positive attitudes toward innovative models of teaching, while 19.3% educators were negatively oriented toward innovative models in education. The results point out the conclusion about the necessity of implementation of new models in education of these children, which is the attitude of most respondents in the research sample.

Key words: deaf and hard of hearing, innovative models, education, teacher attitudes, special schools for deaf and hard of hearing

---

* This paper is a result of the project "Creating a Protocol for Assessing Educational Potentials of Children with Disabilities, as a Criterion for the Development of Individual Educational Programs" (No. 179025), financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.